

Методологія

«Моніторинг колективних центрів» (МКЦ) – це ініціатива Кластеру з Координації та Управління Колективними Центрами ВПО (CCCM), реалізована організацією REACH за підтримки учасників кластеру.

Збір даних здійснюється шляхом поєднання особистих та дистанційних інтерв'ю. Наприкінці травня 2022 року, кластер CCCM за підтримки організації REACH, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародної організації з міграції, ACTED, Норвезької ради у справах біженців (NRC) та інших партнерів склав список колективних центрів (КЦ) по всій Україні, який станом на кінець жовтня 2022 року налічував 7 239 колективних центрів. Після картографування місць розташування колективних центрів був розпочатий повторюваний щомісяця збір даних.

Опитувальник у межах МКЦ є мультисекторальним та спрямованим на надання широкому колу партнерів основної інформації про ключові галузі показники.

Даний інформаційний бюлетень присвячений результатам, отриманим під час Раунду 4. Збір даних відбувався з 3 по 16 жовтня 2022 року. Загалом було опитано 1 346 колективних центрів протягом Раунду 4. Інтерв'ю проводилися з ключовими інформантами (КІ), в ролі яких були керівники колективних центрів. Центри відбиралися методом цільової вибірки, тому результати слід вважати індикативними, а не репрезентативними.

Кількість опитаних центрів, за областю, Жовтень 2022

Дніпропетровська	174	Рівненська	69	Тернопільська	48
Львівська	142	Запорізька	62	Харківська	44
Закарпатська	119	Вінницька	60	Житомирська	16
Чернівецька	108	Івано-Франківська	59	Kyivska	15
Полтавська	99	Хмельницька	55	Миколаївська	10
Кіровоградська	79	Черкаська	53	Чернігівська	10
Одеська	70	Волинська	49	Сумська	5

ОБМЕЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ: 1 058 центрів, охоплені в рамках Раунду 4 були опитані за допомогою короткої версії опитувальника МКЦ (з фокусом на демографії, вразливих характеристиках населення, намірах переміщення серед ВПО та найбільш пріоритетних потребах центрів).

Опитані колективні центри (КЦ), нанесені на карту, не відображають реальну картину розташування таких центрів по території України. Поточне охоплення залежить від внеску та залученості партнерів у проведенні дослідження. У Житомирській, Чернігівській, Миколаївській, Сумській та Київській областях залишається низький рівень охоплення, тому наведені дані не повністю відображають ситуацію по всій Україні.

Резюме результатів

Серед 1 346 опитаних колективних центрів 1 111 (83%) активно приймали ВПО, у той час як 235 (17%) колективних центрів не приймали ВПО, однак були готові приймати їх на момент опитування. Шістдесят відсотків опитаних колективних центрів було відкрито у приміщеннях навчальних закладів (наприклад, школах, дитячих садках та гуртожитках). Більше половини (67%) КЦ повідомило, що їхня будівля може виконувати свою початкову функцію та одночасно приймати ВПО. Крім того, керівники центрів зазначили, що з ВПО, які у них проживають, стягується плата за перебування (8%) та/або комунальні послуги (7%).

Літні люди, домогосподарства, очолювані жінками, та люди з серйозними захворюваннями були найчастіше згадуваними вразливими категоріями населення, присутніми у КЦ. За даними КІ, переважно у Запорізькій (8%) та Чернівецькій (6%) областях були зафіксовані випадки перебування у центрі дітей без супроводу дорослих.

П'ятдесят п'ять відсотків КЦ зазначили, що вони не отримували гуманітарну допомогу протягом останніх 14 днів до збору даних.

Зокрема, про це доповіли керівники центрів у Одеській (77%) та Хмельницькій (55%) областях, де, за повідомленнями, вказана частка КЦ не отримувала допомогу у зазначений вище період.

Продукти харчування (58%), засоби гігієни (54%), товари для сну (26%) та посуд для приготування і споживання їжі (13%) залишаються найчастіше вказуваними видами допомоги, яку отримували КЦ. За повідомленнями, майже всі інші види допомоги отримало менше 10% КЦ. Водночас найбільш нагальні потреби були у продуктах харчування (32%), матрацах (30%) та кухонному приладді (30%). Про потребу у генераторах повідомив 21% КІ, що більше, ніж протягом Раунду 1 (6%), Раунду 2 (12%) та Раунду 3 (9%). Дане збільшення показника можна пояснити відключенням електроенергії після авіаударів по електростанціям у багатьох регіонах України.

Карта 1: Картограма щільності колективних центрів в Україні на 150 кв.км станом на жовтень 2022 року

Стан опитаних колективних центрів

58,399

осіб перебувало в опитаних колективних центрах в день збору даних.²

118,671

особа загалом може бути розміщена в опитаних центрах.²

63%

(n=288) КЦ повідомили, що звичайна тривалість перебування ВПО у колективних центрах перевищує 3 місяці. Крім того, 56% КЦ зазначили, що ніхто з ВПО не планує виїхати з центру протягом 2 тижнів..

11%

(n=1 301) КЦ повідомили, що вони надавали допомогу ВПО, які не проживали у їхньому центрі..

Колективні центри за формою власності (n=288):³

Комунальна **54%**
Приватна **16%**
Державна **30%**

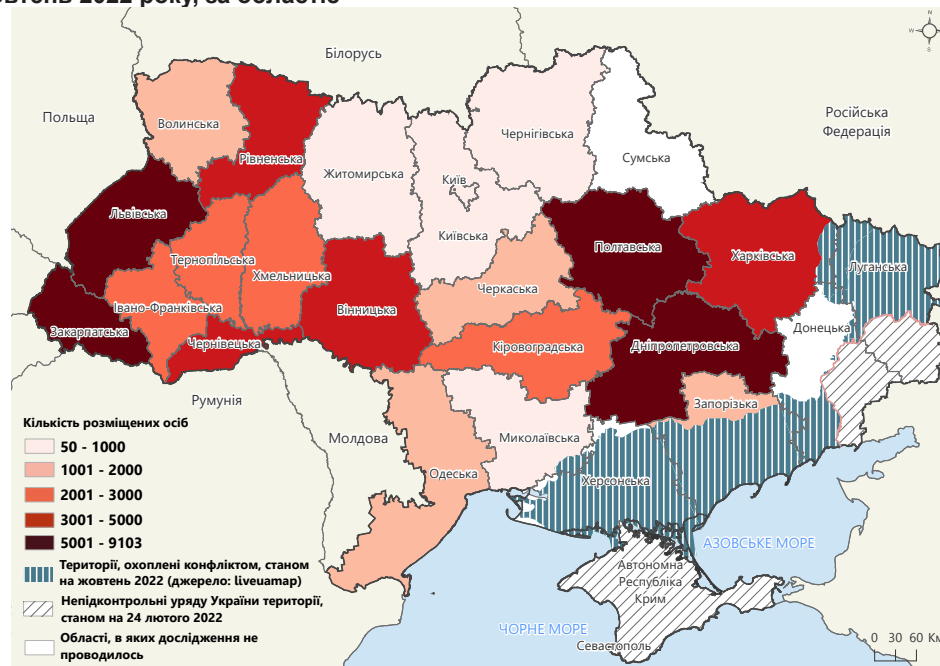
Типи будівель, в яких розташовуються колективні центри (n=288):

Гуртожиток	26%	■
Школа	21%	■
Дитячий садок	13%	■
Лікарня	7%	■
Урядова будівля	5%	■
Релігійна споруда	5%	■
Хостел або готель	4%	■

91%

КЦ (n=288) повідомив, що координатор з керуючої організації перебуває у центрі постійно (цілодобово або у робочий час) або періодично.

Карта 2: Кількість ВПО, що проживають в опитаних колективних центрах станом на жовтень 2022 року, за областю

Демографія

Загалом у опитаних колективних центрах (n=675) було розміщено 16 251 домогосподарство (ДГ). Тридцять два відсотки діючих колективних центрів прийняли до 20 осіб, а 39% та 16% КЦ розмістили у себе від 21 до 60 осіб та від 61 до 100 осіб відповідно. Лише 13% діючих центрів прийняли більше 100 ВПО.

За повідомленнями, 24% розміщених у центрах ВПО складають діти віком до 17 років (n=1 111). Кількість дітей відносно більша порівняно з кількістю дорослих у колективних центрах Івано-Франківської (31%), Київської (30%) та Львівської (30%) областей.

У Дніпропетровській, Львівській, Полтавській та Закарпатській областях у період збору даних була зафіксована найбільша кількість ВПО, розміщених у колективних центрах (Карта 2). Близько 50% розміщеного населення знаходиться у колективних центрах цих областей.

Вразливі популяції

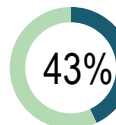
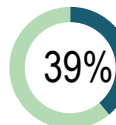
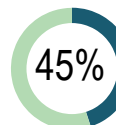
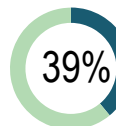
89% КЦ повідомили про присутність у опитаних центрах принаймні однієї вразливої категорії населення.

Найчастіше згадувані вразливі категорії населення, розміщені у КЦ:

Літні жінки	81%
Літні чоловіки	66%
ДГ очолювані жінками	38%
Люди з проблемами із здоров'ям	28%
Вагітні, або жінки, що годують груддю	15%

Про відсутність ліфтів, зовнішніх пандусів, турніків на дверях та інших спеціальних пристосувань для літніх людей та людей з інвалідністю найчастіше повідомлялося у Київській (71%), Тернопільській (50%), Львівській (45%) та Харківській (45%) областях.

Захищеність

КЦ повідомили, що не мають системи перенаправлення, за допомогою якої люди, які перебувають у групі ризику або є незахищеними, можуть отримати допомогу.

КЦ зазначили, що соціальні працівники (з неурядових соціальних організацій або державні соціальні працівники) не відвідують їхній центр. З тих колективних центрів, яких відвідують соціальні працівники (47%), більшість центрів (55%) вказали, що їх відвідують щомісяця за запитом.

КЦ повідомили про відсутність послуг з психосоціальної підтримки для дорослих ВПО, розміщених у центрі.

КЦ зазначили неможливість повідомляти про гендерно зумовлене насильство та випадки торгівлі людьми у центрі через відсутність відповідних механізмів.

Наміри щодо переміщення

56%

КЦ повідомили, що, за їхніми даними, ніхто з ВПО не планував виїхати з центру протягом наступних двох тижнів з часу збору даних..

54%

КЦ, які повідомили, що ВПО планують залишити центр протягом двох тижнів, вказали, що ті повертатимуться до місця свого постійного проживання.

10%

КЦ зазначили, що протягом двох тижнів до збору даних мали місце випадки виселення ВПО з центрів.

Основними причинами примусового виселення (51% з вищезазначених 10%) були неприйнятна поведінка ВПО та переміщення до іншого колективного центру.

2. Дані про кількість ВПО, які перебували у центрі, та його місткість були доступні лише для підгрупи колективних центрів (1 111 та 1 337 центрів відповідно), і тому не відображають ситуацію у всіх 1 346 центрах у рамках Раунду 4 дослідження МКЦ.

3. Форма власності колективних центрів включає: громадську (державну власність), приватну, комунальну (власність територіальних громад – майно, що використовується для загальних потреб громади та контролюється відповідними місцевими органами влади).

4. Може бути кілька відповідей. Сума може не складати 100%.

Середовище центру та притулок

17% КЦ повідомили, що для поточного рівня споживання електроенергії потужність електрики будівлі центру є недостатньою.

27% КЦ вказали на недостатню кількість розеток для поточної кількості ВПО, розміщених у центрі.

45% КЦ повідомили про власне занепокоєння щодо системи опалення у їхніх центрах. За словами керівників КЦ, відсутність коштів (44%), палива (39%) та альтернативних джерел (29%) є основними причинами занепокоєння щодо ситуації з опаленням.

76% КЦ вказали, що у центрі ВПО не забезпечені місцями, які замикаються, для зберігання особистих речей та документів.

22% КЦ повідомили, що у центрі ВПО не забезпечені вай-фай зв'язком.

69% КЦ повідомили про необхідність ремонту інфраструктури центру. До найчастіше вказуваних відповідних потреб відносили:⁵

Ремонт сантехніки	33%
Легкий ремонт у рамках підготовки до зими	28%
Незначні ремонтні роботи (фарбування, облицювання плиткою тощо)	28%
Ремонт вікон	22%
Ремонт у рамках підготовки до зими (утеплення стін, тріщини у підлозі тощо)	21%

Схожий відсоток (55%) КЦ повідомив про одну або більше проблем, які пов'язані з проживанням у центрі та стосуються стану інфраструктури. Серед найчастіше згадуваних проблем були:⁵

Відсутність пристосувань для літніх людей та людей з інвалідністю	24%
Відсутність опалення	18%
Відсутність електропостачання	14%
Проблеми з системою водовідведення	14%
Пошкоджена будівля	12%

Продовольча безпека

60% КЦ зазначили, що розміщені у центрі ВПО змушені самостійно купувати продукти харчування

10% КЦ повідомили про відсутність кухонного приміщення або повноцінної кухні.

59% керівників КЦ повідомили про відсутність мікрохвильових печей у центрі.

66% КЦ повідомили про потребу в продуктах харчування. Найчастіше згадуваними видами необхідних продуктів харчування були рибні та м'ясні консерви, а також свіже або заморожене м'ясо та основні продукти

Зокрема, 59% КЦ називали потребу в продуктах дитячого харчування, таких як сік, овочі та фрукти. Цей показник є вищим, ніж у Раунді 3 (26%).

Нагальні гуманітарні потреби

Лише **42%** керівників КЦ повідомили про отримання гуманітарної допомоги протягом 14 днів до збору даних. Найчастіше згадуваними видами отриманої допомоги були продукти харчування (58%), засоби гігієни (54%) та товари для сну (26%).

Водночас, за словами КЦ, продукти харчування (32%), кухонне приладдя (30%), ліжка та матраци (30%), а також пральні або сушильні машини (23%) та миючі засоби (23%) були найпоширенішими нагальними потребами (Карта 3).

Іншими нагальними потребами за часткою КЦ були:⁵

Непродовольчі товари	24%
Ремонт об'єктів санітарії та гігієни	21%
Миючі засоби	20%
Ремонт центру	16%

Продукти харчування, а також кухонне приладдя, ліжка та матраци були серед трьох основних нагальних потреб, що відповідає даним Раунду 3. Натомість частка колективних центрів, які отримали товари для сну як гуманітарну допомогу, зменшилася з 26% у Раунді 3 до 22% у Раунді 4.

Водопостачання, санітарія і гігієна

18% КЦ повідомили про відсутність душових / ванних кімнат. Серед тих центрів, що їх мають, 63% зазначили, що ванні кімнати не розділені за ознакою статі.

33% КЦ зазначили, що для поточного рівня заповненості центру кількість душових / ванних кімнат є недостатньою.

20% КЦ повідомили про недостатню кількість туалетів для поточної кількості ВПО у центрі.

67% КЦ називали потребу в засобах (особистої) гігієни. Туалетний папір (95%), шампунь (92%), зубна паста (84%) та рушники (84%) були найчастіше затребуваними категоріями таких товарів.

57% КЦ повідомили, що водопровідна вода є основним джерелом питної води у центрі.

Крім того, керівники колективних центрів вказали на повну відсутність пральних (20%) та сушильних (83%) машин у центрі.

ПАРТНЕРИ

5. Може бути кілька відповідей. Сума може не складати 100%.

Співвідношення колективних центрів, які повідомили про отримання гуманітарної допомоги, за результатами Раунду 4 дослідження МКЦ:⁶

6. Загальна інформація про % центрів, які отримали будь-яку гуманітарну допомогу за останні 14 днів до збору даних у жовтні 2022 року, та про види отриманої допомоги за областю. Може бути кілька відповідей, тому сума може перевищувати 100%.

Найбільш нагальні потреби за даними керівників колективних центрів, за результатами раунду 4 дослідження МКЦ:⁷

7. КІ було запропоновано обрати 3 найбільш нагальні потреби колективного центру, тому потреби у кожній області обрано з урахуванням категорій, про які повідомлялось найчастіше.